Les 37 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord Overslaan, stappen over ..., פָּסַח {pásach} [pa'al]. Er zijn enkele uitzonderingen omdat het werkwoord eindigt op een ח.

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	פּוֹסֵחַ	pose'ach	פָּסַחְתִּי	pásachti	אֶפְסַח	èfsach	אֲנִי
Ik (v)	פּוֹסַחַת	posachat	פָּסַחְתִּי	pásachti	אֶפְסַח	èfsach	אֲנִי
Jij (m)	פּוֹסֵחַ	pose'ach	פָּסַחְתָּ	pásachtá	תִּפְסַח	tifsach	אַתָּה
Jij (v)	פּוֹסַחַת	posachat	פָּסַחְתְּ	pásacht	תִּפְסְחִי	tifs^{e}chi	אַתְּ
Hij	פּוֹסֵחַ	pose'ach	פָּסַח	pásach	יִפְסַח	yifsach	הוּא
Zij	פּוֹסַחַת	posachat	פָּסְחָה	pascháh	תִּפְסַח	tifsach	הִיא
Wij (m)	פּוֹסְחִים	pos'chim	פָּסַחְנוּ	pásachnoe	נִפְסַח	nifsach	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	פּוֹסְחוֹת	pos'chot	פָּסַחְנוּ	pásachnoe	נִפְסַח	nifsach	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	פּוֹסְחִים	pos'chim	פְּסַחְתֶּם	p^{e}sachtèm	תִּפְסְחוּ	tifs^{e}choe	אַתֶּם
Jullie (v)	פּוֹסְחוֹת	pos'chot	פְּסַחְתֶּן	p^{e}sachtèn	תִּפְסְחוּ	tifs^{e}choe	אַתֶּן
Zij (m)	פּוֹסְחִים	pos'chim	פָּסְחוּ	pás'choe	יִפְסְחוּ	yifs^{e}choe	הֵם
Zij (v)	פּוֹסְחוֹת	pos'chot	פָּסְחוּ	pás'choe	יִפְסְחוּ	yifs^{e}choe	הֵן

Gebiedende wijs: m: פְּסַח p^{e}sach ,v: פִּסְחִי pis'chi , mv: פִּסְחוּ pis'choe,Inf: לִפְסוֹחַ lifso'ach

Opdracht 2: Het lied *Mah nisjtana*, met de vier vragen van het begin van de Sedermaaltijd.

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת?	mah nisjtannáh halayláh hazèh, mikol hallelot?	Wat verschilt deze avond van alle avonden?
שֶׁבְּכָל־הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים חָמֵץ וּמַצָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה כּוּלּוֹ מַצָּה?	sjèb^{e}chol hallelot ánoe ochlim chámets oematsáh, hallayláh hazèh, koelo matsáh?	Want op alle avonden wij eten brood en matse, deze avond alleen matse?
שֶׁבְּכָל־הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים שְׁאָר יְרָקוֹת הַלַּיְלָה הַזֶּה כּוּלּוֹ מָרוֹר?	sjèb^{e}chol hallelot ánoe ochlim sj^{e}'ár y^{e}ráqot, hallayláh hazèh, koelo máror?	Want op alle avonden wij eten diverse groenten, deze avond alleen maror?
שֶׁבְּכָל־הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ פַּעַם אַחַת הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְּעָמִים?	sjèb^{e}chol hallelot en ánoe matbilin ^{a}filoe pa'am achat, * hallayláh hazèh, sj^{e}te p^{e}'ámim?	Want op alle avonden niet wij indopen zelfs één maal, deze avond twee malen?
שֶׁבְּכָל־הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים בֵּין יוֹשְׁבִים וּבֵין מְסוּבִּין הַלַּיְלָה הַזֶּה כּוּלָּנוּ מְסוּבִּין?	sjèb^{e}chol hallelot ánoe ochlim ben yosjvim oeven m^{e}soebin, * hallayláh hazèh, koelánoe m^{e}soebin?	Want op alle avonden wij eten tussen zitten en leunen, deze avond wij allen leunen?

Dit is een nogal letterlijke vertaling; soepeler vertaald ziet het er zo uit
Wat is er vanavond anders dan alle avonden?
Want alle avonden eten we (gezuurd) brood en matse, deze avond alleen matse?
Want alle avonden eten we allerlei groenten, deze avond alleen maror (bittere groente) ?
Want alle avonden dopen we zelfs niet eenmaal in, deze avond twee maal?
Want alle avonden eten wij tussen zittend en leunend, deze avond leunen we allen?
Let op het woord שֶׁבְּכָל , dit bestaat uit het bijwoord כָּל {kol} Al, iedere,geheel, met het voorzetsel בְּ {b^{e}} In, en het betrekkelijk voornaamwoord of voegwoord שֶׁ {sjè} Die, dat.
* Bij enkele woorden (matbilin, mesoebin) zie je de Aramese meervoudsuitgang -in

Les 38 – Status Constructus

Twee zelfstandige naamwoorden kunnen achter elkaar worden geplaatst om samen een nieuw begrip aan te duiden of (met name in het Bijbels Hebreeuws) een bezitsrelatie. Dat heet in het Latijn *Status Constructus*, in het Engels *Construct*, en in het Hebreeuws סְמִכוּת {smichoet}, nabijheid, verwantschap.

- Tussen de twee woorden staat veelal een koppelstreep.
- Het eerste woord krijgt de 'status constructus' vorm, verliest de nadruk, waardoor veelal de klank vervluchtigt en klinkers verkorten. Voor de meeste zelfstandige naamwoorden geldt:

– Het enkelvoud van een mannelijk z.n. blijft onveranderd of klanken worden verkort.
– Het meervoud van een mannelijk z.n. vervangt יִם {im} door ֵי {e}.
– Het enkelvoud van een vrouwelijk z.n. eindigend op ָה {ah} vervangt de uitgang door ַת {at}.
– Het meervoud van een vrouwelijk z.n. verandert niet of krijgt kortere klanken.
(Bij de begrippen 'mannelijk' en 'vrouwelijk' gaat het hier om de *vorm*, niet om de *grammatica)*.
– De duaal (tweevoud) uitgang ַיִם {ayim} verandert in ֵי {e}.
– Een aantal oudere woorden hebben hun eigen constructvorm:

בַּיִת	bayit	huis	wordt	בֵּית	bet	huis van
בֵּן	ben	zoon	wordt	בֶּן	bèn	zoon van
בָּנִים	banim	zonen	wordt	בְּנֵי	b^{e}ne	zonen van
מְלָכוֹת	m^{e}láchot	koninginnen	wordt	מַלְכוֹת	malchot	koninginnen van

• Het tweede woord krijgt de nadruk en blijft onveranderd.
• Bij het vormen van een *Status Constructus* vervallen eventueel aanwezige voorzetsels en voorvoegsels. Een eventueel lidwoord komt voor het *tweede* woord. (בְּ en לְ mogen wel voor het eerste woord, בַּ en לַ niet, want de A-klank geeft het lidwoord aan).
Indien het onderwerp bepaald is, door het gebruik van een eigennaam of een bezitsuitgang, wordt géén lidwoord gebruikt. B.v. בֵּית־דָּוִד {bet-david}, het huis van David.
• Bij meerdere 'eigenaren' wordt voor elk van deze de *Status Constructus* toegepast: 'De bal van Jan en Kees' wordt 'De bal-van Jan en de bal-van Kees'.
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי הַמַּלְכָּה {b^{e}ne hammèlèch oev^{e}ne hammalkáh}, 'de zonen-van de-koning en de zonen-van de-koningin', de zonen van de koning en de koningin.
• Een eventueel bijvoeglijk naamwoord komt achter de *Status Constructus*, en richt zich betreffende geslacht en getal naar het eerste woord. Voorbeeld: סוּסוֹת הַמֶּלֶךְ הַטּוֹבוֹת {soesot hammèlèch hatovot}, 'merries-van de-koning de-goede', de goede merries van de koning.

Een aantal voorbeelden:

בַּיִת	bayit	Huis, constr. בֵּית	בֵּית־חוֹלִים	bet-cholim	Ziekenhuis
בָּתִּים	batim	Huizen, constr בָּתֵּי	בָּתֵּי־חוֹלִים	baté-cholim	Ziekenhuizen
חוֹלֶה	cholèh (m)	Zieke, patient	בֵּית לֶחֶם	bet lèchèm	'Broodhuis', Bethlehem
לֶחֶם	lèchèm (m)	Brood	בֵּית סֵפֶר	bet sefèr	'Boekhuis', (een) school
עֻגָה, עוּגָה	oegáh (v)	Cake, koek, taart	בֵּית הַסֵּפֶר	bet hasefèr	De school
שׁוֹקוֹלָד	sjoqolád (m)	Chocolade	עוּגַת הַשׁוֹקוֹלָד	oegat hasjoqolad	De chocoladecake
כֶּלֶב	kèlèv (m)	Hond	כֶּלֶב רְחוֹב	kèlèv r^{e}chov	Straathond
רְחוֹב	r^{e}chov (m!)	Straat רְחוֹבוֹת	בַּקְבּוּק הֶחָלָב	baqboeq hècháláv	De fles melk
בַּקְבּוּק	baqboeq (m)	Fles		(Waarom *h*ècháláv? Zie les 06)	
חָלָב	cháláv (m)	Melk			

Woordenschat

סָמַךְ (עַל)	sámach (al) [pa'al]	Vertrouwen (op), steunen
Niet te verwarren met het werkwoord שָׂמַח {sámach} Zich verheugen, blij zijn.		
סָמוּךְ	sámoech (bn)	Dichtbij, aangrenzend, gesteund, leunend
סָמוֹךְ, סָמוֹכָה	sámoch (m), sámocháh (v)	Steun, stut (ook persoon)
סֶמֶךְ	sèmèch (m)	Steun, stut; autorisatie
סְמִכָה	smicháh (v)	Steun; leunend op; rabinale bevoegdheid
סְמִיכוּת	smichoet (v)	Nabijheid, verwantschap; *status constructus*; bevoegdheid om als rabbijn te fungeren
סַמְכוּת	samchoet (v)	Bevoegdheid, autoriteit, expertise
יִצְחָק	yitschaq	Isa'ak, Izak

Opdracht 1: Geef de uitspraak en de vertaling.
סוּס הַמֶּלֶךְ .....

בֵּית אָבִיךְ (Gen. 12:1) .....

בֶּן־דָּוִד .....

עֵינֵי אָחִי .....

מַלְכַּת יְהוּדָה .....

אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב (Exodus 3:6) .....

.....

כִּי-סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת-יָדָיו, עָלָיו (Deuteronomium 34:9) .....

.....

הַיּוֹם הַזֶּה: סָמַךְ מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶל-יְרוּשָׁלִַם (Ezechiël 24:2) .....

.....

סָמוּךְ לִבּוֹ (Psalm 112:8) .....

Sinaasappelbomen .....

Appelsap .....

Bethlehem .....

De grote kinderkamer .....

De kinderen zijn in de scholen .....

De kaasgebakjes .....

De avondmaaltijd .....

Opdracht 2: Vervoeg het werkwoord סָמַךְ sámach [pa'al] Vertrouwen *(to rely).*
Controleer jezelf op de website http://www.hebrew-verbs.co.il.

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנִי
Ik (v)	סוֹמֶכֶת	somèchèt	סָמַכְתִּי	sámachti	אֶסְמוֹךְ	èsmoch	אֲנִי
Jij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הוּא
Zij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הִיא
Wij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵם
Zij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵן

Geb. wijs: m: סְמוֹךְ s^{e}moch, v:....., mv: ....., infinitief: לִסְמוֹךְ lismoch

Bronnen: *Leerboek der Hebreeuwsche taal, rabbijn S.Ph. De Vries; en.wikipedia.org; Grammatica van het Bijbels Hebreeuws, Nat-Lettinga; Teach Yourself Biblical Hebrew, prof. R.K. Harrison; www.hebrew-verbs.co.il; Hebrew with pleasure, Edna Kadman.*
Zie ook: *Videoles van prof.dr. Piet van Midden, https://webapp.fkt.uvt.nl/bho/plugin_wiki/page/hebreeuws, les 15 De Status Constructus; http://www.teachmehebrew.com/lesson-29.html*